

AUDITO, APSKAITOS, TURTO VERTINIMO
IR NEMOKUMO VALDYMO TARNYBA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

RUSIJOS KARO PRIEŠ UKRAINĄ ĮTAKA APSKAITOS DUOMENŲ VERTINIMUI IR INFORMACIJOS PATEIKIMUI FINANSINĖSE ATASKAITOSE PAGAL VAS

Ieva Vaiškūnienė

AVNT Apskaitos ir metodologijos skyriaus vyriausioji specialistė

2022-10-13

Į galimą Rusijos karo prieš Ukrainą finansinį poveikį, rengiant FA turi atsižvelgti įmonės, kurios prekybiniais, investiciniais ar kitais ekonominiais ryšiais yra (buvo) susijusios su Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos įmonėmis ar kitais šių šalių verslo subjektais, pvz.:

- prekiavo su šių šalių įmonėmis;
- turi patronuojamąsias įmones šiose šalyse;
- turi materialaus ir (ar) finansinio turto šiose šalyse;
- yra susijusios su organizacijomis ar asmenimis, kuriems taikomos sankcijos;
- ir pan.

Šis finansinis poveikis turėtų būti reguliariai peržiūrimas, nes negalima numatyti tolesnės karo eigos, trukmės ir poveikio.

Ypatingai aktualu atsižvelgti į galimą Rusijos karo prieš Ukrainą finansinį poveikį įmonės veiklai ir finansiniams duomenims, rengiant **2022 metų metines FA** ir (ar) tarpines FA, kurių sudarymo data yra vėlesnė nei 2022-02-24.

Rengdama finansines ataskaitas įmonė turėtų atsižvelgti ir tinkamai **įvertinti**:

- valiutinius straipsnius (22 VAS);
- veiklos tęstinumą (1 VAS 37 p.);
- turto vertės sumažėjimą (23 VAS ir 12 VAS, 13 VAS, 18 VAS);
- tikrosios vertės nustatymo įtaką (32 VAS);
- sutarčių vykdymo galimybes ir galimus nuostolius;
- kitus apskaitinius įvertinimus (pvz. 9 VAS).

Nuo 2022-03-02 dienos laikinai sustabdytas euro ir Rusijos rublio santykio skelbimas.

Šiuo atveju, nuo 2022-03-02 tikslingiausia būtų taikyti euro ir Rusijos rublio santykį skelbiamą **kituose visuotinai pripažintuose rinkos informacijos šaltiniuose** (pagal FAĮ 5 str. 2 d. 2 p.), kaip pavyzdžiui: Reuters, Financial times, Bloomberg ir pan.

Apie pasirinktą kitą visuotinai pripažintą rinkos informacijos šaltinį naudojamą rinkos euro ir Rusijos rublio valiutos santykiui nustatyti nei pagal įmonės apskaitos politiką pasirinktas, **informacija turėtų būti pateikiama** įmonės rengiamame **aiškinamajame rašte**.

Jeigu vis dėl to ir kituose visuotinai pripažintuose rinkos informacijos šaltiniuose nebebūtų skelbiamas rinkos euro ir Rusijos rublio santykis, tokiu atveju reikėtų pasirinkti paskutinį iki ūkinės operacijos dienos paskelbtą euro ir Rusijos rublio santykį.

Ukrainos grivinos ir Baltarusijos rublio santykis euro atžvilgiu vis dar kas mėnesį yra skelbiamas ECB ir LB. **Jeigu** ir šių užsienio valiutų santykis euro atžvilgiu **nebūtų skelbiamas** ECB, tuomet **reikėtų taikyti tą patį principą**, kaip ir su Rusijos rubliu.

Tikėtina, kad euro ir Ukrainos grivinos santykis neturėtų būti nebeskelbiamas, tačiau jis **gali būti užfiksuotas ilgesniam periodui**. Tokiu atveju reikėtų šiuo fiksuotu užsienio valiutos santykiu ir vadovautis arba vėl gi naudotis kitais visuotinai pripažintais rinkos informacijos šaltiniais, kuriuose skelbiamas rinkos euro ir užsienio valiutos santykis.

Veiklos tęstinumo principas reikalauja, kad įmonės, rengdamos FA, įvertintų, ar ateityje jos **galės tęsti savo veiklą** ir taikyti prielaidą, kad **veiklos laikotarpis yra neribotas** ir artimiausiu metu jos **nenumatoma likviduoti** (1 VAS 37 p.).

Jeigu FA sudarymo datą įmonė gali taikyti veiklos tęstinumo principą, tačiau žino faktus, kurie gali kelti abejonių dėl gebėjimo tęsti veiklą artimiausiu metu, įmonė šį poataskaitinį įvykį turi atskleisti aiškinamajame rašte atskleisdama aplinkybes, nuo kurių priklauso įmonės veiklos tęstinumas.

Tačiau, jei įmonė FA sudarymo datą nebegali taikyti veiklos tęstinumo principo, įmonės finansiniai duomenys FA sudarymo datai turi būti vertinami 28 VAS „Įmonių likvidavimas“ nustatyta tvarka.

Turto vertės sumažėjimas

Kaip turi būti įvertinamas, registruojamas apskaitoje ir pateikiamas finansinėse ataskaitose ilgalaikio **turto nuvertėjimas** (nuostolis dėl vertės sumažėjimo), **nustato 23 VAS „Turto nuvertėjimas“**.

Karo padariniai gali reikšmingai sumažinti ilgalaikio turto, ypatingai materialiojo, kuris lokalizuotas Rusijos, Baltarusijos ar Ukrainos šalyse, ar finansinio turto, kaip pavyzdžiui, investicijų į šių šalių subjektus, vertę.

Todėl įmonės turėtų tinkamai įvertinti ir nustatyti, ar Rusijos karas prieš Ukrainą FA sudarymo dienai gali būti laikomas vienu iš **materialiojo, nematerialiojo bei finansinio turto nuvertėjimo požymių**, kuris rodo įmonės veikloje naudojamo turto vertės sumažėjimą.

Ypatingai tai gali būti svarbu vertinant **FA registruojamas prestižo sumas**, kurios turėtų būti mažinamos, jei dėl anksčiau įvykusio verslo jungimo ateityje nebesitikima gauti pelno.

Turto vertės sumažėjimas

Įmonės **ilgalaikio materialiojo turto** vertė gali būti sumažėjusi, jeigu dėl Rusijos karo veiksmų Ukrainoje įmonės materialus turtas yra fiziškai sugadintas ar sunaikintas, turtas naudojamas karo reikmėms ar yra nacionalizuotas.

Taip pat svarbu įvertinti **abejotinų ar net beviltiškų skolų** tikimybę ir dydį dėl sutrikusių ar visiškai sustojusių tarpusavio šalių atsiskaitymų.

Jeigu įmonės buvo investavusios į Rusijos, Baltarusijos ar Ukrainos šalių subjektus ir šių subjektų veikla yra sutrikusi, sustabdyta ar nutraukta, turėtų būti įvertintas **investicijų vertės sumažėjimas** ir pan.

Jei įmonė FA sudarymo dieną Rusijos karą prieš Ukrainą laiko turto nuvertėjimo požymiu, įmonės FA sudarymo dienos duomenys turėtų būti koreguojami pagal jų vertinimo dieną esančias sąlygas, atsižvelgiant į turto grupę reglamentuojančių verslo apskaitos standartų nuostatas, kaip pvz. **12 VAS, 13 VAS, 18 VAS**, o aiškinamajame rašte atskleistas šio įvykio pobūdis.

Turto vertės nustatymas

Rusijos karo prieš Ukrainą poveikis tikrajai turto vertei nustatyti priklauso nuo jo įtakos rinkos dalyvių daromoms vertinimo prielaidoms FA sudarymo dieną.

Tikrosios vertės nustatymo tikslas yra FA pateikti turto ar įsipareigojimų vertę atspindinčias sąlygas, buvusias vertės nustatymo dieną. Dažniausiai turto tikroji vertė nustatoma atsižvelgiant į rinkos kainas, pavyzdžiui, vertybinių popierių vertė nustatoma pagal aktyviosiose vertybinių popierių rinkose skelbiamas kainas. **Tikrosios vertės įvertinimai neturėtų būti keičiami dėl Rusijos karo prieš Ukrainą.**

Tačiau tikroji vertė gali būti nustatoma ir netiesiogiai, pavyzdžiui, kai vertės nustatymas atliekamas atsižvelgiant į išvestinius duomenis ir ateities pinigų srautų prognozes. Šiuo atveju, Rusijos karo prieš Ukrainą poveikis gali daryti įtaką tikrajai vertei nustatyti taikytoms prielaidoms, todėl įmonės FA sudarymo dieną turėtų įvertinti, kiek šių prielaidų pokytis dėl Rusijos karo prieš Ukrainą lemia įmonės finansinių rezultatų dydį bei finansinę būklę ir priimti sprendimą, ar tai yra FA sudarymo dienos duomenis koreguojantis poataskaitinis įvykis.

Sutarčių vykdymo galimybės ir galimi nuostoliai

Įmonės turėtų tinkamai **įvertinti informaciją apie turimų ilgalaikių sutarčių**, pvz. pardavimo, tiekimo, turto nuomos ar kitų panašių sutarčių, vykdymo nuostolingumą, ypač kai jis atsiranda dėl verslo apimtys sumažėjimo ar turto sunaikinimo kilus Rusijos karui prieš Ukrainą. Tokios situacijos pavyzdys galėtų būti prieš karo veiksmus sudarytos su Rusijos bendrovėmis ilgalaikės žaliavų pirkimo ar pardavimo sutartys, ilgalaikės įmonės turto esančio Ukrainoje nuomos sutartys ar pan. Tokios sutartys pagal kurias įmonė neatšaukiamai įsipareigojo kelis metus tiekti ar įsigyti žaliavas, nuomoti turtą, tačiau dėl karo veiksmų verslo ryšiai su Rusija yra nutrūkę, ar nuomojamas turtas Ukrainoje yra sugadintas ar visiškai sunaikintas ir šios sutartys yra nuostolingos ir neturi perspektyvų dėl verslo ryšių nutraukimo ar turto sunaikinimo.

Sutarčių vykdymo galimybės ir galimi nuostoliai

FA sudarymo dieną, jei įmanoma, turėtų būti apskaičiuota finansinių metų pabaigoje galiojusių sutarčių vykdymo neišvengiamų nuostolių suma ir **įvertinta, ar šiems nuostoliams neturėjo būti sudaryti atidėjiniai.** Suprantama, kad kiekvienai įmonei Rusijos karo prieš Ukrainą įtaka bus skirtinga, todėl įmonės, atlikdamos galimų nuostolių vertinimą, atsižvelgia į praeities įvykius, dabartines įmonės veiklos sąlygas ir numatomą ekonominę situaciją.

Pažymėtina, kad dėl Rusijos karo prieš Ukrainą **įmonės ateityje planuojamos patirti papildomos išlaidos neatitinka atidėjinių pripažinimo kriterijų**, todėl dėl šios priežasties įmonė finansinių metų pabaigoje neturėtų sudaryti atidėjinių, pvz., nesudaro atidėjinių ateityje galimoms patirti verslo atsigavimui reikalingoms išlaidoms ar pan.

Kiti apskaitiniai įvertinimai

Kiekviena įmonė turi įvertinti Rusijos karo prieš Ukrainą poveikio pasekmes, ar jos neturi įtakos **atsargų vertės sumažėjimui dėl sumažėjusios grynosios galimo realizavimo vertės**. Ši vertė gali būti vertinama kaip sumažėjusi dėl stringančio atsargų judėjimo, atsargų sugedimo dėl sumažėjusios pardavimų apimties ar sustabdytos įmonės veiklos.

Be to, įmonėms reikia įvertinti, ar nereikia nurašyti turte registruojamų **atidėtojo pelno mokesčio sumų**, nes dėl prasidėjusio Rusijos karo prieš Ukrainą gali būti sumažėjusi tikimybė ateityje uždirbti pakankamai pelno šiomis sumomis pasinaudoti.

RUSIJOS KARO PRIEŠ UKRAINĄ ĮTAKA INFORMACIJOS PATEIKIMUI METINIAME PRANEŠIME

Rusijos karo prieš Ukrainą įtaka taip pat turi būti paaiškinta įmonės **metiniame pranešime**. Jei Rusijos karo prieš Ukrainą susidariusi situacija gali daryti įtaką įmonės būklei, veiklos vykdymui ir plėtrai, tai turėtų būti atskleista įmonės metiniame pranešime. Taip pat turėtų būti detalizuotos su tuo susijusios įmonės veiklos rizikos ir neapibrėžtumai.

Metinį pranešimą kartu su metinėmis FA **privalo parengti AB, UAB, tikrosios ir komanditinės ūkinės bendrijos, kurių visi tikrieji nariai yra AB ar UAB**. Metiniame pranešime pateikiamos informacijos turinys pateikiamas **IAI 23 straipsnio 2 dalyje**. Mažos ir vidutinės įmonės gali nepateikti 23 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytos nefinansinės informacijos.

Likviduojamos įmonės metinio pranešimo nerengia.

Labai mažos ir mažos įmonės gali nerengti metinio pranešimo, tačiau IAI 23 straipsnio 2 dalies 3, 4, 5 ir 6 punktuose nurodytą informaciją labai mažos įmonės turi pateikti po balansu, o mažos įmonės – aiškinamajame rašte.

AČIŪ UŽ DĖMESĮ!

Informaciją galite rasti šiuo adresu: <https://avnt.lrv.lt>

Skiltyje: Veiklos sritys - - Apskaita - - Verslo apskaitos standartai -- Rusijos karo prieš Ukrainą ir Covid-19 įtaka informacijos pateikimui finansinėse ataskaitose